Informatiebulletin No. 4 / november 2002
Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort

Van de voorzitter

In mijn bijdrage voor het aprilbulletin kon ik vooruitzien naar de opening van de heringedeelde, tevens vergrote gedenkplaats. Samen keken we uit naar de komst van "onze" minister van welzijn etc. mw. dr. E.Borst-Eilers die dat zou komen doen. Politieke ontwikkelingen doorkruisten dat plan. De verbetering van de gedenkplaats en de zichtbare afscheiding van de politieschool kwamen er wel, het resultaat van een intensief en hard werken. De herdenkingsplechtigheid op 19 april met honderden oud-gevangenen, nabestaanden en andere betrokkenen was indrukwekkend en functioneel. Rond 4 en 5 mei was er meer bezoek dan ooit tevoren.

Het jaar 2002 verloopt al snel. Het bestuur heeft bepaald geen rust genomen. Nog voor het einde van de maand mei werd het beeld "Gevangene voor het vuurpeloton " (De Stenen Man) gelicht en in restauratie/conservering gegeven. Eind maart 2003 verwachten we het terug. De operatie aan het einde van de voormalige schietbaan trok veel aandacht van de media.

De stichting heeft een structuurplan laten ontwikkelen voor het hele gebied van de gedenkplaats en het monument om zo een samenhangend geheel te scheppen dat de stichting wil beheren. Hiervoor is in detail uitgezocht wie wat in beheer of eigendom heeft en hoe het in de toekomst daar verder mee zou moeten gaan. Complexe situaties die veel overleg eisten. Aan de uitwerking van dat structuurplan wordt ondertussen al hard gewerkt: er zijn plannen in de maak voor de oude schietbaan en het beeld, de locatie van het vroegere lijkenhuisje, het aansluitende voorplein en de Appelweg die het gebied doorsnijdt.

De onderhandelingen over de afscheiding en beheersoverdracht van een flink stuk grond van de politieschool naar de stichting zijn in een laatste fase gekomen. Hierbij past de aanleg van een eigen parkeerplaats, zodat het gebied van het monument of de politieschool daar niet meer voor nodig is. De stichting wil ook het terrein van het Nationaal Monument in beheer overnemen. De bekroning van deze ontwikkeling zou de realisatie van een eigen (bescheiden) bezoekers- en dienstencentrum moeten zijn. De voorbereidingen daarvoor zijn al ver gevorderd. De benodigde vergunningen zijn – als u dit leest – vrijwel aanwezig. Over een subsidie voor het gebouw wordt nog onderhandeld met de Staatssecretaris van Welzijn (VWS). Een eigen financiële inbreng bij dit gebouw is essentieel. Welke lezers helpen ons aan donaties of sponsorbijdragen voor dit " bouwfonds "?

Bij dit alles vergeten we het immateriële van onze doelstelling niet! De website werd door meer dan 40.000 bezoekers geraadpleegd en kreeg in vakkringen complimenten. Een pluim op de hoed van de daarbij betrokken vrijwilligers. Het aantal bezoekers stijgt immer, het aantal rondleidingen neemt toe. De gidsen en de beheersdienst waren er druk mee. Ons kantoor had veel contact met oud-gevangenen of hun kinderen, velen werden in hartelijke persoonlijke contacten ontvangen en rondgeleid door de beheersdienst. Ook vrijwilligers en gidsen assisteerden bij dit werk. Terloops is een start gemaakt met de ontwikkeling van een speciaal educatief plan gericht op jongeren die kiezen voor een uniformdragend beroep (politie, Koninklijke Marechaussee, krijgsmacht). Er is immers een les uit het verleden door te geven.

We weten nu al dat we straks kunnen terugzien op een intensief jaar 2002. Het jaar 2003 zal nog drukker worden, u leest er verderop meer over. Zorg dat u op de hoogte blijft en...vergeet ons " bouwfonds " niet, want dat eigen gebouw moet er in 2003 beslist komen!

A.Schreuder.

De stichting gaat werken aan de voormalige schietbaan, het lijkenhuisje en aansluitend gebied. Het beeld wordt al gerestaureerd. De realisatie van een eigen gebouw is urgent. Er wordt heel veel subsidie verkregen, maar voor het gebouw is ook een eigen bijdrage nodig. Wie helpt? Wie sponsort?

Bankrekening 96.95.81.599
t.n.v. Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort: o.v.v. " Bouwfonds! ".

TERUGBLIK OP DE HERDENKING VAN 19 APRIL 2002

Op vrijdag 19 april 2002 was het op de gedenkplaats weer een drukte van belang. Er waren 900 stoelen klaargezet, want zoveel gasten werden er verwacht. En die kwamen er ook, een dreigende regenbui schrikte niemand af. De geluiden van de jonge talentvolle muziekgroep C-3, bekend van de herdenking van 2000, omlijstte als eerste de aanloop. Vervolgens verleende het Trompettercorps Bereden Wapens muzikale medewerking. De situatie op het plein voor de gedenkplaats was totaal anders dan men nog in de herinnering had. Door de uitbreiding van de gedenkplaats was de ringweg op het terrein van de politieschool verlegd en was er een totaal nieuwe toegangsweg naar de hoofdingang van dat instituut gecreëerd. Het is de stichting gelukt dat via onderhandelingen vergund te krijgen. De minister van Welzijn, Volksgezondheid en Sport, mw. dr. E.Borst-Eilers, had voor dit project de benodigde financiën beschikbaar gesteld.

Minister Borst had tevens toegezegd de heropening van deze vergrote en heringedeelde gedenkplaats te komen verrichten, om daarmede ook van haar persoonlijke betrokkenheid te getuigen. In haar naaste kring waren ook sporen van Kamp Amersfoort aanwezig. Dit voornemen is niet gelukt. Politieke ontwikkelingen maakten dat zelfs de "demissionaire" minister niet persoonlijk aanwezig kon zijn. Tot kort voor de aanvang van de plechtigheid werd er nog telefonisch overleg gevoerd om dit toch te bereiken, maar de plaatsvervangend Secretaris-Generaal van het departement, de heer L. van der Ham, moest mevrouw Borst uiteindelijk vervangen.

Na het welkom van de voorzitter, de heer A.Schreuder, en het plechtig hijsen van de Nederlandse en de Rode Kruisvlag onder de tonen van het door het Trompettercorps Bereden Wapens gespeelde Wilhelmus, wist oud-gevangene J. de Zeeuw de gevoelens van gevangenen toen en oud-gevangenen nu invoelbaar te vertolken. Het gedicht "Concentratiekamp" van Josselin de Jong dat door de heer B.Elias werd voorgedragen was voor menig aanwezige een emotioneel moment. De aansluitende muzikale bijdrage van muziekgroep C-3 had een helende uitwerking. De toespraak die minister Borst had willen doen, werd tenslotte door haar plaatsvervangend Secretaris-Generaal, de heer L. van der Ham, uitgesproken.

Na een gedachtenisstilte werd de heringerichte en vergrote gedenkplaats symbolisch door de heer Van der Ham voor het publiek geopend door een toegangshek te ontsluiten en open te zetten. Op het zelfde moment werden door cursisten van de politieschool een rij kransen en bloemstukken voorgedragen, een gevoelig moment voor veel aanwezigen. Een ieder sloot daarna aan voor een gang langs het altijd weer indrukwekkende beeld van het Nationaal Monument Kamp Amersfoort, de "gevangene voor het vuurpeloton" (De Stenen Man) van beeldhouwer Frits Sieger. In recente jaren waren er nimmer zoveel blijken van gedachtenis gelegd als deze keer.

Een samenzijn in de centrale hal van de nabijgelegen gebouwen van de DHV-groep vormde de afsluiting van deze indrukwekkende herdenkingsbijeenkomst. "Opdat wij niet vergeten!" werd hier gestand gedaan. De uitbreiding en herindeling van de gedenkplaats vormde weer een stap vooruit in het verdere herstel van de herinnering aan het PDA (Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort.

Deze herdenkingsactiviteiten werden via een bijdrage van de SFMO te Tilburg mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de Bank-Giro-Loterij. Uw deelname aan deze loterij wordt daarom van harte aanbevolen.

EVEN VOORSTELLEN:
HET PERSONEEL VAN DE STICHTING

In het informatiebulletin no. 3 van april 2002 konden we de lezers al berichten dat per 1 maart 2002 het bescheiden kantoor van de stichting werd geopend. De taken daar worden vervuld door mevrouw **Marijke Verwijs**. Zij is in de ochtenduren op het kantoor aanwezig en dan daar telefonisch bereikbaar. Aan haar is de administratie en de postverzorging toevertrouwd. Ook zorgt Marijke voor het bijhouden van de planning voor bezoeken en rondleidingen. Het is van belang dat bezoekende groepen en rondleidingen tevoren worden aangemeld (ook al zorgt men zelf voor de begeleiding!) om te voorkomen dat er verschillende doelgroepen of activiteiten door elkaar lopen. Bepaalde bezoekers zijn er bijvoorbeeld nog niet aan toe opeens geconfronteerd te worden met groepen uniformdragers. De stichting wil dat graag respecteren.

In de afgelopen maanden is de heer **Hennie Nagtegaal** voor de stichting komen werken als assistent beheerder op de gedenkplaats en bij het monument. Hem kunt u gewoonlijk in de middaguren aantreffen in en om het gebouw op de gedenkplaats of op het buitengebied van gedenkplaats en Nationaal Monument. Hij werkt er aan dat alles er verzorgd uit blijft zien en vormt daar dan een eerste aanspreekpunt voor ons werk.

Bij de gemeentelijke archiefdienst Amersfoort (archief met een gewestelijke functie) wordt ook het archief van de stichting opgebouwd. Wist u dat de stichting daar al een behoorlijke bibliotheek met boeken en documentatie beschikbaar heeft? Het archiefwerk voor de stichting wordt verricht door mevrouw **Corrie van Beek** die daarvoor parttime beschikbaar is.

De algemene leiding van de activiteiten op de gedenkplaats en bij het monument berust bij de beheerder van de gedenkplaats, **Cees Biezeveld**, die in zijn functie van secretaris van het (dagelijks) bestuur van de stichting ook dagelijkse leiding geeft aan de werkzaamheden van de stichting.

Als volgens plan in 2003 een eigen gebouw gerealiseerd wordt, valt verdere uitbreiding van medewerkers te verwachten. Ook wordt dan de openstelling op zaterdag en zondag een wens die in vervulling moet gaan.

Het kantoor van de stichting is op de werkdagen maandag tot en met vrijdag van 09.00 - 12.00 uur telefonisch bereikbaar.

Meer informatie kunt u vernemen via de website:
www.kampamersfoort.nl
Het postadres is: Appelweg 1, 3832 RK Leusden.
Het telefoonnummer is: 033-4628000.
Het faxnummer is: 033-4628210.
Voor e-mailberichten is het adres:
info@kampamersfoort.nl

De gedenkplaats is algemeen geopend op de werkdagen maandag t/m vrijdag, van 08.00 - 18.00 uur, voor ieder vrij toegankelijk.
De voormalige schietbaan en omgeving zijn publiek toegankelijk terrein, het beeld van het monument is tot eind maart / begin april 2003 afwezig voor restauratie en conservering.

Voor geïnteresseerden wordt het informatiebulletin tweemaal per jaar gratis toegestuurd (giften worden op prijs gesteld). U kunt volstaan met opgeven van uw naam en adres aan het kantoor. Oude exemplaren zijn nog beschikbaar.

EXPOSITIE 2002

Het begint traditie te worden dat tussen de herdenking van 19 april en 4 / 5 mei een expositie wordt ingericht. Ook in 2002 verleende de leiding van de politieschool aan de stichting medewerking voor het houden van een expositie. Met toestemming van de J.Kopinsky-stichting en medewerking van het stedelijk Museum Flehite te Amersfoort werd een expositie samengesteld van tekeningen van oud-gevangene Jacques (George) Kopinsky.
Deze expositie is door heel wat cursisten en medewerkers van het politieopleidingsinstituut intens opgenomen. Het gaf heel wat stof tot nabespreken, hetgeen natuurlijk juist beoogd werd. Veel bezoekers van de gedenkplaats wisten de weg naar de expositie evengoed te vinden. Getuige de aantekeningen die in een speciaal neergelegd gastenboek spontaan werden genoteerd is bij veel bezoekers een diepe indruk achtergebleven. Zelfs uit de journalistieke kring verschenen professionele reacties over deze indrukken.

De tekeningen van Jacques Kopinsky werden destijds in therapie gemaakt om hem te helpen. Nu bleken ze functioneel te zijn in het appèl om te herdenken en bij het doorgeven van wat ooit was en nog altijd een waarschuwing moet zijn voor dat wat zich herhalen kan.

De stichting wil in 2003 weer een expositie inrichten. Hopelijk voor het laatst met gastvrijheid van de politieschool. Een eigen gebouw is dringend nodig.

RECORD AANTAL BEZOEKERS 4 / 5 MEI 2002

De belangstelling voor de gedenkplaats en het Nationaal Monument groeit voortdurend. Dat is te merken aan de aantallen bezoekers verspreid in het jaar. In het bijzonder is dat af te lezen aan de omvang van de bezoekersstroom bij de algemene herdenkingsdagen. Dit jaar werden op 3, 4 en 5 mei zeker 4.500 bezoekers geteld. Op 3 mei kwamen er al honderden bezoekers over de gedenkplaats. In de morgen van 4 mei was het al vroeg een komen en gaan van mensen, waarbij de Montissorrischool "'t Ronde" uit Leusden, de school die het beeld adopteerde, met een heel grote groep van het eigen thuisfront verscheen. Er moesten extra parkeerplaatsen worden opengesteld.

In de middaguren zijn honderden mensen op bezoek geweest op de gedenkplaats en in de expositieruimte, waar vrijwilligers een heel grote huiskamer verzorgden, waar bezoekers even konden bijpraten met een stevig kopje koffie.

De stille tocht in de avond van de 4e mei trok zoveel bezoekers, dat volstaan moest worden met de constatering dat er zeker meer dan 2000 mensen meeliepen. Voor zover bekend is dat niet eerder in zo'n grote omvang geweest. Enkele mensen uit de vriendenkring van de stichting waren niet in staat zelf aanwezig te zijn. Via het secretariaat maakten zij van de mogelijkheid gebruik om namens hen bloemstukken te laten leggen ter gedachtenis aan hun dierbaren.

Bevrijdingsdag bracht de hele dag door honderden bezoekers bij de gedenkplaats en het monument.

Op alle dagen waren gidsen en vrijwilligers in de weer om het geheel in goede banen te leiden, informatie te verschaffen, rondleidingen te houden en vooral... een luisterend oor te bieden. Ook dat is nog immer functioneel. Een woord van dank aan hen allen is dan ook zeker op zijn plaats.

Het kleine gebouw op de gedenkplaats was op deze dagen overvol. Daar is het ook niet voor bedoeld. Een eigen gebouw met meer mogelijkheden is dan ook hard nodig, zeker nu een verdere verzelfstandiging van de gedenkplaats – los van de politieschool – er aan zit te komen.

UNIEKE HERDENKING "JANNETJESDAL"

In het informatiebulletin no. 3 van april 2002 kon aan de lezers al bericht worden, dat de stichting met de militaire autoriteiten afspraken heeft gemaakt over het grote witte kruis op de Leusderheide, ook wel het gedenkkruis "Jannetjesdal" genoemd. Zeker 240 verzetsmensen zijn in die omgeving gefusilleerd. Het kruis ontbeerde een zorginstantie. De stichting staat nu garant voor de instandhouding van dat kruis en functioneert als aanspreekpunt voor nabestaanden die de locatie willen bezoeken. Met nadruk wordt er op gewezen dat die plaats in de veiligheidszone van schietbanen ligt en niet vrij betreden mag worden. De stichting kan daarin wel bemiddelen en begeleiden. Vaak zijn er ook banden met Kamp Amersfoort, zodat contact met de stichting voor de hand ligt.

Op 3 mei 2002 hebben twee nabestaanden voor het eerst van hun leven die locatie bezocht voor een heel persoonlijke, intieme herdenkingsplechtigheid. Aan een team van de Amersfoortse Courant en een rapportageteam van SBS-televisie hadden zij vooraf toestemming verleend dit mee te maken en verslag te doen, mede via interviews achteraf. Vertegenwoordigers van het Regionaal Militair Commando "Midden" verleenden namens de commandant medewerking bij het vervoer met terreinauto's.

Vooral het landelijk uitgezonden televisieverslag gaf indringend weer wat deze persoonlijke herdenking zelfs zestig jaar na die ingrijpende gebeurtenissen emotioneel teweegbracht. Maar ook: de enorme dankbaarheid en voldoening die werd ervaren om eens op die plaats te zijn geweest waar altijd in abstractheid over werd gesproken. Een plaats waar alsnog begonnen kon worden met verwerken. Als je dit persoonlijk ondergaan hebt, besef je pas hoe diep de pijn nog is die velen dagelijks met zich meedragen.

Nabestaanden van gefusilleerden op de locatie Leusderheide die ook deze zeer afgelegen locatie willen bezoeken kunnen zich met het secretariaat in verbinding stellen.

RESTAURATIE BEELD

Het kan de bezoekers aan de gedenkplaats en het monument de laatste jaren niet zijn ontgaan, dat het beeld "Gevangene voor het vuurpeloton" (De Stenen Man) van beeldhouwer Frits Sieger nog al te lijden heeft gehad van de invloeden van het weer, de bosrijke omgeving en vernielingen. Het beeld is gemaakt van een zachte kalkzandsteen, Vaurion, dat broos en kwetsbaar is. Toen het beeld werd geplaatst, was de omgeving een open zandvlakte. De laatste jaren waren de kleine zaailingenboompjes van weleer uitgegroeid tot hoge stammen. Licht, lucht en zon kwamen er niet meer bij, een toenemende algengroei was merkbaar. Dat laatste nog gestimuleerd door de zogenaamde zure regen (vervuilde regen) die ook de steen nog aantast.

Inspectie van het beeld had al geleerd, dat vooral op plaatsen die het publiek niet vanaf de grond kon zien, verontrustende aantasting aan de gang was. In 2003 zal het 50 jaar geleden zijn dat dit beeld door de toenmalige minister-president Drees werd onthuld. Uit reacties van bezoekers blijkt steeds weer de grote emotionele waarde van dit beeld, een reden te meer om er erg zuinig op te zijn.

In 2001 heeft de stichting daarom het initiatief genomen een technisch onderzoek in te stellen naar de kwaliteit van dit kostbare beeld, en een advies uit te laten brengen hoe dit beeld in de komende decennia beheert moet worden om het nog lang voor alle betrokkenen waardig en toonbaar in stand te houden. De uitslag gaf te denken. Een restauratie werd dringend aanbevolen naast conservering voor de toekomst. De vragen zijn dan al snel: Wat moet er minstens gebeuren? Wat is er nog meer wenselijk? Wie zou dat moeten doen? Kan dat ter plaatse of waar moet het gebeuren? Welke technieken zijn er beschikbaar en voor dit beeld toelaatbaar? Wat kost het en wie gaat dat betalen?

Om kort te zijn: bijna een jaar is er heel intensief onderzocht, overlegd, voorbereid. Keuzes zijn gemaakt over de technieken die wel of niet toegepast mochten worden, de hulpmiddelen die wel of niet mochten worden gebruikt. Toen duidelijk werd dat restauratie ter plaatse niet kon en dat conservering zelfs in het buitenland moest plaatsvinden, kwam daar de voorbereiding van lichten, transporteren enz. nog bij. De vraag was ook: Hoe heeft beeldhouwer Frits Sieger destijds dingen gedaan?

Na de plechtigheid van 19 april en de herdenkingsdagen 4 en 5 mei kwam alles in een stroomversnelling. Een restauratie moest zo uitgevoerd worden, dat het beeld op 19 april 2003 weer terug zou zijn. Een berekening leerde dat voor al het noodzakelijke werk en technische procedures bijna een jaar nodig was. Uiterlijk eind mei 2002 moest er daarom begonnen worden. En voor alle zekerheid moest de hele operatie ook nog door een verzekering gedekt worden...

Spoedoverleg met alle betrokkenen en een beroep op het ministerie van VWS voor de financiën volgde. Met de gehele operatie was een investering van € 108.000,- gemoeid! De restaurateur, beeldhouwer Lourens Demmer uit Loenen, en zijn team gingen snel voorbereidingen treffen. Op dinsdag 29 mei 2002 in alle vroegte verscheen de hele ploeg, een zware kraanwagen en een zware transportauto. Tevoren waren er transportkisten gemaakt, was de voet van het beeld al los gemaakt. Na zoveel jaar bleek hoe degelijk en vakbekwaam maker Frits Sieger te werk was gegaan. Het viel niet mee het beeld te demonteren. Daarnaast: Uiterste zorgvuldigheid was een eerste vereiste. Er mocht geen enkele schade ontstaan. Steeds werd er overlegd of iets wel kon of niet kon. Het beeld moest liggend vervoerd worden en uiteindelijk dus gekanteld worden. Het moeilijkste deel van het werk omdat daar de kans op breken het grootst was. Alles ging goed, maar het was avond voor het transport wegreed.

De restauratie van het beeld heeft weken geduurd. Duidelijk werd dat bij niets doen binnen korte tijd grote schade te verwachten was. We waren er op tijd bij! Het beeld wordt niet "als nieuw" maar zal de tekening van bijna 50 jaren behouden. Wel worden (moedwillige) beschadigingen hersteld. Met conservering wordt versnelde afbraak door weersinvloeden afgeremd.

Eind maart / begin april 2003 komt het beeld weer op zijn plaats terug. Bij de volgende herdenking kunnen we aan de voet van het beeld herdenken. De rapportages tussentijds wijzen er op dat het goed gaat met "ons" beeld.

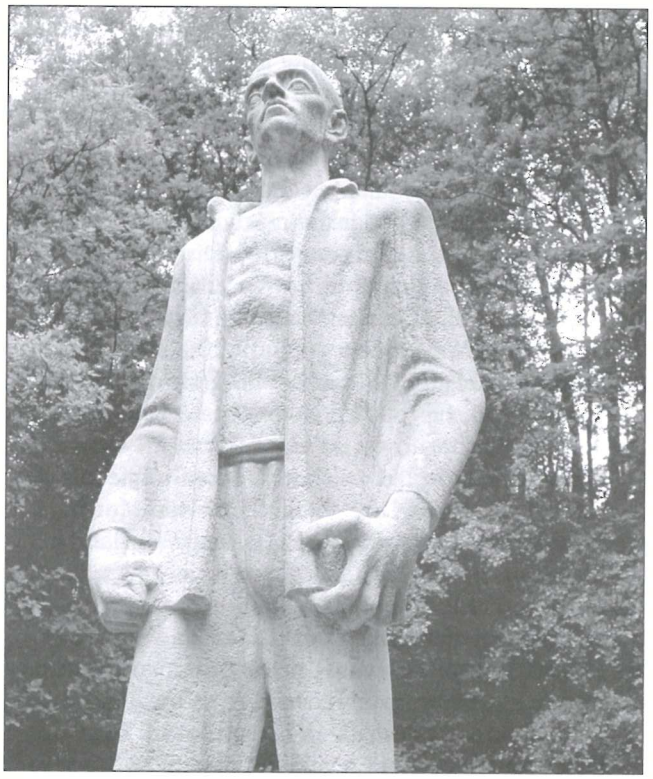

OPROEPEN

Oud-gevangene Wim van der Tol kreeg onlangs een antwoord op zijn oproep in het vorige informatiebulletin. De 'jonge knul, vermoedelijk uit de omgeving van Amsterdam', die de destijds 19-jarige Utrechter in Kamp Amersfoort portretteerde, is zeer waarschijnlijk Marius Franciscus Simon de Graaf.
De Graaf – inmiddels tachtig jaar en woonachtig in Alkmaar – werd geboren op 14 oktober 1921 in Harderwijk. Hij woonde en werkte later in Amsterdam, waar hij in het Rijksmuseum een opleiding tot tekenleraar volgde. De Graaf was zo'n honderd dagen gevangene in Kamp Amersfoort. In april 1945 ging hij op transport, maar De Graaf wist te ontsnappen door onder de trein door te duiken. Hij heeft bewust niets van zijn tijd in het Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort willen bewaren. De door Van der Tol aan hem overhandigde tekening heeft hij evenmin nog in zijn bezit. Van der Tol werd eind april 1945 eveneens op transport gesteld en was bang dat de tekening, voor een homp brood gekocht, hem zou worden afgenomen. Hij gaf deze in bewaring bij de tekenaar, maar De Graaf kan zich daarvan niets meer herinneren.
Uit onderzoek van Reinier van der Lof uit Weesp blijkt dat De Graaf waarschijnlijk de tekenaar was. De gegevens van Van der Tol bevestigen dat. Volgens De Graaf was hij in de periode van zijn gevangenschap bovendien de enige tekenaar in het PDA, zodat de tekening van Van der Tol wel van zijn hand moet zijn.

Bovenstaand voorbeeld geeft in elk geval eens te meer aan dat het van groot belang is dat gereageerd wordt op de oproepen. Het succes van een zoektocht naar medegevangenen of informatie valt of staat bij de respons. Blijft u daarom vooral reageren, hoe oninteressant uw informatie soms op het eerste oog ook mag lijken. Elk stukje helpt een puzzel op te lossen. De oproepen blijken ook anderen te stimuleren hun eigen vragen te stellen. Daardoor komen verhalen en nieuwe feiten los. We blijven dus benieuwd naar uw reactie.

- Informatie gezocht over **Wilhelmus (Wim/Willem) Cornelis Bosland** (11-11-1922 te Vinkeveen/ Waverveen - 24-09-2001). Bosland kwam in mei/juni 1944 in het PDA. Op 15 januari 1945 werd hij op transport gesteld. De reis duurde vier dagen en de veewagentrein stond in elk geval een tijd stil in Liberec (Tsjechië). Uiteindelijk kwam hij terecht in Wien-Modling, waar hij werd tewerkgesteld. Daarna is Bosland in Mauthausen geweest. Wie weet iets van het transport van 15 januari 1945?
- Wie heeft informatie over **Klaas van Zwienen** (22-06-1924)? Hij werd in Rotterdam opgepakt met verlopen papieren. In het PDA werd hij ernstig gemarteld en in 1942 vermoord. Klaas is herbegraven op het Ereveld in Loenen.

- Wie weet iets te vertellen over de broers Cor (Cornelis Hendrikus) Valk (23-05-1921) en Anton (Antonius Cornelis) Valk (22-09-1918) uit Beverwijk? Beiden kwamen in Kamp Amersfoort terecht. **Cor Valk** werkte bij de Hoogovens en was vrijgesteld van Arbeitseinsatz. **Anton Valk** was een van de twintig slachtoffers van de represaille aan de BW-laan op 05-02-1945.
- Informatie gezocht over chauffeur/monteur **Menno Kornelis Krayema** (25-9-1911 te Wittewierum, Groningen). Hij werd in zijn woonplaats Hilversum opgepakt (Arbeitseinsatz) en via politiebureau Gooiland naar het PDA gebracht. Op 11-10-1944 is hij gedeporteerd naar Neuengamme, waar hij vermoedelijk aan het einde van de oorlog deel uitmaakte van een evacuatietransport.
- Wie heeft informatie over **Dennis Sydney Plantinga** (nr. 8459) en **Frans Tjitze Plantinga** (nr. 8458)? Zij kwamen op 05-10-1944 in het PDA en gingen op 02-02-1945 op transport naar Neuengamme (nrs. 70667 en 70714). Dennis overleed op 14-03-1945 in het buitencommando Wöbbelin. **A.J. Hilbrink** – wie kent hem? – kwam ook via Amersfoort in Wöbbelin terecht. Frans overleed op 21-05-1945 in Bergen Belsen. Hij ging naar de machinistenschool en was politiek gevangene. Hij woonde op de Groene Burgwal 48 in Amsterdam, zijn ouders op de Blokkenweg 33 in Ede.
- **Jan Verschoor** (15-10-1923), Block 9, nr. 1401, zoekt medegevangenen van Kamp Amersfoort uit de periode september 1943 - 10 december 1943. Hij was werkzaam in het NSF-commando. Verschoor werd uit het kamp ontslagen met een ander, die mogelijk uit Tilburg kwam en schoenmaker was (of Schoenmaker heette).
- Informatie gezocht over **Johannes van der Meijden** (03-09-1918 te Vuren). Van der Meijden was politieagent in Purmerend en werd waarschijnlijk gearresteerd, omdat hij weigerde joden op te pakken. Hij kwam via de Weteringschans in Amersfoort en later in Vught terecht. Op transport is hij, mogelijk samen met een **dierenarts**, uit de trein gesprongen. Van der Meijden dook in Wijde Wormer onder als **'Johannes van der Meer'**.
- **Leo Loevesijn** uit Amsterdam was ongeveer 24 jaar toen hij in het PDA terechtkwam. Tijdens een transport is Leo uit de trein gevlucht. Later heeft hij in Frankrijk gezeten. Wie kent hem uit Amersfoort of Frankrijk?
- **Leenderd Braxhoofden** (08-06-1899 te Den Haag) kwam via het Oranjehotel in Scheveningen (afdeling IVA, celnummer 549) op 18-09-1942 in Amersfoort terecht. Op 16-01-1943 werd hij opgesloten in kamp Vught (Block 15, nummer 998). Op 19-11-1943 is

OPROEPEN (vervolg)

hij vrijgelaten. Zijn toenmalig woonadres was: Poeldijksestraat 88 te Den Haag. Wie heeft Braxhoofden gekend en kan wellicht bijzonderheden over deze periodes vertellen?

- **Piet van Eijsden** (01-12-1920) vormde met ca. acht personen een verzetsgroep. Op 10-07-1944 werd hij opgepakt in Kerkeveld (Drenthe). Hij kwam op 01-08-1944 in het PDA terecht (nr. 4080?). Op 04-10-1944 werd Van Eijsden overgebracht naar de ziekenboeg van de 'Buitensociëteit' in Zwolle, de verblijfplaats van de IJsselliniegravers. In het PDA werd hij regelmatig ernstig mishandeld door **Kotälla**. In het kamp heeft hij een stok bewaard waarmee zijn rug finaal kapot is geslagen. Wie heeft Van Eijsden gekend of weet waar de stok is gebleven?
- **Herman-Jan de Jong** kwam na verraad op 22 oktober 1943 aan in Kamp Amersfoort. Hij was werkzaam als schoenmaker in Barneveld. Vanuit het PDA is hij op transport gesteld naar Rohrbach. Wie kent De Jong uit deze periode?
- **Bé Nijenhuis** (1914-1972) werd in december 1943 naar Kamp Amersfoort gebracht. Hij was op straat betrapt op het bezit van illegale documenten. Een politieman leegde de tas waarin die documenten zaten in een loeiende kachel. Waarschijnlijk daarom werd Nijenhuis na enkele maanden vrijgelaten. De t as heeft hij bij zich gehouden en is nog altijd in het bezit van de familie. Nijenhuis werd na de oorlog romanschrijver. Voor zijn biografie zoekt **Hans Werkman** gegevens over zijn leven.
- Medegevangenen van **Christ(iaan Antonius) Brouwers** uit Breda gezocht. Brouwers kwam vermoedelijk in 1943 of 1944 vanuit Haaren in Kamp Amersfoort. Hij was dienstplichtig soldaat bij het 6e R.I. (= Regiment Infanterie) gelegerd in de buurt van Ulvenhout.
- **Roel van Praag** en **Franklin de Liever** van de Nederlands Israëlietische Gemeente Amersfoort willen informatie over **joodse gevangenen** die in Kamp Amersfoort geweest zijn. Wie kent namen van joodse gevangenen, bijzonderheden en de omstandigheden van hun gevangenschap in het PDA?
- **Jan (Johannes) Kibbel** (15-03-1897 te Den Haag) werd in maart 1941 gearresteerd. Hij maakte deel uit van de OD (groep Molt). Zijn adres was: Soesterbergstraat 76, Den Haag. Vanuit Scheveningen (Oranjehotel) kwam Kibbel op 05-09-1941 in Kamp Amersfoort. Op 01-02-1943 arriveerde hij in Vught (Block 8, nummer 430). Kibbel kwam terug in het PDA en werd op 08-04-1943 op de Leusderheide gefusilleerd. Nu rust hij op het ereveld te Loenen. Wanneer is Jan Kibbel teruggekomen in Amersfoort? En wie heeft hem gekend?

Heeft u informatie over de vragen in deze oproepen of wilt u meer weten? Wilt u zelf een oproep plaatsen? Neem contact op met Annemiek Littlejohn (annemiek@kampamersfoort.nl of tel. 033-4619313).

Lotgenoten Wangerooge ontmoeten elkaar dankzij Kamp Amersfoort

Kamp Amersfoort was al in handen van het Rode Kruis overgedragen, toen Nico Starrenburg en Martin Koenders elders nog vochten voor hun leven. Op 25 april 1945 vielen zo'n 5000 bommen in twintig minuten tijd rond de twee oud-gevangenen neer. Over de impact die hun verblijf op het Duitse eiland Wangerooge had, konden ze nooit vrijuit spreken. Totdat de twee lotgenoten onlangs bij elkaar werden gebracht, met dank aan een toevallige ontmoeting bij Kamp Amersfoort.

Hij had maar even de tijd, kwam slechts een vluchtig bezoek brengen aan Kamp Amersfoort, de plek van waaruit hij op transport was gesteld. Toch kende zijn aanwezigheid op 5 mei van dit jaar tamelijk grote gevolgen voor Martin Koenders, inmiddels tachtig jaar. Hij liet de naam Wangerooge vallen, al was het op een toon die verried dat hij geen herkenning verwachtte. Maar er ging wel degelijk een belletje rinkelen. Een jaar eerder had zich immers ook een oud-gevangene gemeld die zich bevond in het enige transport vanuit Amersfoort met het Duitse eiland als bestemming: de 75-jarige Nico Starrenburg uit Hoogeveen.

Van het een kwam het ander. Op 13 juni ontmoetten de twee lotgenoten elkaar in Zwolle, in aanwezigheid van Annemiek Littlejohn van de Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort en Paul Harmens van de Stichting Collectie Zwolle 1940-1945.

Zowel Koenders als Starrenburg was vanuit de Scheveningse gevangenis Oranjehotel in het Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort terechtgekomen. Bij het zien van de foto's van het gedenkboek van het Oranjehotel kwamen de verhalen los. Herkenning en erkenning speelden daarbij een grote rol. Koenders (uit Bilthoven) en Starrenburg behoorden tot

> > > > >

vervolg Lotgenoten Wangerooge

een groep van 315 mannen die op 15 juni 1944 om vier uur 's ochtends vanuit Kamp Amersfoort op transport gingen naar Wangerooge. Daar moesten ze de Organisation Todt helpen met het bouwen van een deel van de Atlantikwall en verrichtten ze zodoende onder meer graafwerkzaamheden. Ongeveer tien maanden, tot aan het einde van de oorlog, verbleven ze op het volledig van de buitenwereld afgesloten eiland, dat slechts negen vierkante kilometer omvatte.
Op 25 april 1945 maakten beiden het verschrikkelijke bombardement mee dat van het eiland een maanlandschap zou maken. Een formatie van 500 vliegtuigen van de Royal Air Force, Canadian Air Force en de Free French Air Force vloog over Wangerooge en in twintig minuten lieten zij 5000 bommen los. Starrenburg overleefde het bombardement op wonderbaarlijke wijze, doordat een SS-er hem in een gat trapte en er zelf overheen ging liggen. De SS-er sneuvelde, Starrenburg kon het navertellen.
Na de ontmoeting regelde Paul Harmens van de Stichting Collectie Zwolle 1940-1945 voor zowel Koenders als Starrenburg het gedenkboek Oranjehotel. Over Wangerooge is eveneens een boek verschenen, dat beiden inmiddels in bezit hebben. Beiden zouden bovendien graag in contact komen met andere gevangenen die op Wangerooge zijn geweest en hun verhaal willen doen.
Dat kan via Annemiek Littlejohn: 033-4619313 of annemiek@kampamersfoort.nl.

Later meer over Martin Koenders, Nico Starrenburg, hun ontmoeting en Wangerooge op de website van de stichting: www.kampamersfoort.nl.

Gerichte educatie aan jonge uniformdragers in ontwikkeling.

Direct betrokkenen en andere belangstellenden uit een breed publiek weten in toenemende mate de weg naar de gedenkplaats en het monument te vinden. Er komt ook steeds meer vraag naar het rondleiden van groepen.

Een in het jaar 2000 bij de politieschool onthuld kunstwerk bevat een opdracht voor de toekomst: "Deze plek, een les uit het verleden". Als we het verleden niet doorgeven, wordt de les die daaruit opgedaan kan worden niet meer geleerd! Op educatief terrein is er landelijke bezien de laatste jaren heel wat voor "jeugd" ontwikkelt. Voor jongeren die instromen in geüniformeerde beroepen valt er in het bijzonder een les uit het verleden te leren, maar wie reikt hen dat aan? In de opleidingen komen die aspecten niet meer aan de orde. De stichting is vanaf 2000 experimenteel bezig groepen jonge, beginnende politieambtenaren van het opleidingscentrum Leusden rond te leiden op de gedenkplaats en bij het monument. Daarbij worden niet alleen de schaarse overblijfselen uit het verleden getoond, maar wordt vooral ingegaan op de rol van geüniformeerden bij de gebeurtenissen toen. Tenslotte wordt er geappelleerd aan de eigen attitudes, verwezen naar hedendaagse vraagstukken en gestimuleerd na te denken over verleden, heden en vooral de toekomst en de eigen plaats en verantwoordelijkheden daarin. Waar mogelijk komt ook het aspect "macht & middelen" door het uniform verkregen aan de orde. Bepaald geen makkelijk werkveld.

De stichting heeft voor dit specifieke werkterrein een project ontwikkeld om tot een professioneel, eigentijds educatief plan te komen, dat breed beschikbaar kan worden gesteld voor vormingswerk onder jonge uniformdragenden bij politie, Koninklijke Marechaussee en krijgsmacht. Voor dit project zijn inmiddels subsidies verkregen van het ministerie van WVS (Jeugdvoorlichting Wereldoorlog II - heden), het ministerie van BZK (politie), de provincie Utrecht en de Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee. De opdracht tot het vervaardigen van dit educatief materiaal is inmiddels gegeven, het traject loopt. Het eindproduct kan in het voorjaar van 2003 tegemoet worden gezien. Groepen cursisten van de politie en groepen jonge militairen uit de opleidingscentra in midden Nederland zijn de laatste tijd regelmatig te gast. Telkens wordt er iets van de geschiedenis van die plek en de lessen die daaruit geleerd kunnen worden doorgegeven. Deze activiteiten worden door betrokkenen als zeer zinvol ervaren.

NIEUWE BOEKEN

" Eeuwelingen "

Op een dag belde een auteur op, Steffie van Oord, met de informatie dat zij een boek aan het schrijven was over interviews van honderdjarigen. Er was er één bij, die ook als gevangene Kamp Amersfoort had meegemaakt. De vraag was of het wel klopte wat hij allemaal vertelde. Al pratende kwam zo het een en ander aan de orde, konden begrippen worden uitgelegd of begrijpende toelichting worden gegeven.

Dat zoveel jaar na dato nog immer verhalen worden opgetekend! Bij het verschijnen van het boek is de gelegenheid benut om het allemaal nog eens na te lezen. Pieter de Booys, geboren op 3 oktober 1898 deed zijn verhaal. Een afwisselend werkzaam bestaan, voor een deel in Nederlands-Indië, bracht hem in het fotografenvak. Hij vestigde zich in Arnhem, een plaats door de Tweede Wereldoorlog zeer beproefd. Hij was bepaald niet vriendelijk voor de bezettingsmacht van de nazi's, hetgeen hem in Kamp Amersfoort deed belanden. In het beknopte verslag dat hij nog geeft leer je snel de aard van kamp Amersfoort kennen. Na enkele maanden werd hij ontslagen uit het kamp. In Arnhem heeft hij na het debacle van de luchtlandingen in september 1944 uitvoerig het plunderen van de stad door Duitse troepen vastgelegd op de foto. Dat was niet zonder risico's. Na de bevrijding werden er hele fototentoonstellingen mee georganiseerd. De waardering daarvoor kreeg hij uiteindelijk ook, toen hij 102 jaar oud was. Daarmede haalde hij zelfs de TV-journaals....

22 persoonlijke geschiedenissen van mensen boven de honderd jaar; de Tweede Wereldoorlog en zelfs Kamp Amersfoort komen er in voor.
"Eeuwelingen", auteur Steffie van den Oord, Uitgeverij Contact 2002 (ISBN 90 254 1579 2).

" In de schaduw van de Dom "
Overleven in de stad van de NSB.

Schrijver/historicus Jan Willem Regenhardt heeft in een prettig lezend boek het leven tijdens Wereldoorlog II in de stad Utrecht beschreven. Utrecht, niet zomaar een stad, maar kernpunt van de NSB in Nederland. Het is niet een willekeurig afstandelijk verhaal. De schrijver laat de lezer kennismaken met een familie, toevallig door de bezetter als Joods aangemerkt maar feitelijk gewone medeburgers. Met name vanaf de inval en bezetting komt het sluipend kwaad der nazi's Nederland en ook Utrecht openlijker dan ooit binnen, de lezer kan het volgen aan de hand van de opgetekende persoonlijke belevenissen. Scherp is verwoord de rol der overheidsdienaren en van de dienaren van het kwaad. Ruimschoots is er ook aandacht besteed aan de rol van het politieapparaat in de bezettingsjaren, de intimidatie die de bezetter toepaste om dat apparaat in het gareel te houden en de tweestrijd tussen goed en fout waarin individuele politieambtenaren terechtkwamen. Onder dwang van de omstandigheden kozen velen tenslotte maar voor een strategie van zelf overleven.
Het ene na het andere familielid gaat op "transport", we weten nu wat dat toen feitelijk betekende. Dan komt de dag dat één van de hoofdpersonen wordt gepakt wegens "inbreuk op de geldende regels", regels die we nu slechts kunnen aanmerken als aantasting van mensenrechten. Het volgende hoofdstuk heet "Welkom in Amersfoort". In dit bulletin behoeft niet verder te worden uitgelegd wat dat inhield. Als je het leest wordt je er weer stil van.

Via een gesmokkeld briefje uit Kamp Amersfoort met een alarmerend signaal weet een andere hoofdpersoon onder te duiken en te overleven, geholpen door een jonge vrouw (zijn latere echtgenote) en anderen. De uiteindelijke bevrijding bracht niet de bevrijding der hoop. Met oorlogsleed en oorlogsslachtoffers werd niet zo invoelend omgegaan. Ook de naoorlogse ('40-'45) geschiedenis kent bladzijden die alles behalve verheffend zijn.

Met name voor jongeren is dit boek het lezen waard om een indruk te krijgen van een stuk geschiedenis, de strekking van een totalitair regiem, en de rol van mensen daarbij. Ook leert het lezen over die tijd meer begrip te hebben voor hen die nog dagelijks de gevolgen van toen met zich dragen.
Het stemt tenslotte tot nadenken over actuele ontwikkelingen in de maatschappij van nu.
" In de schaduw van de Dom " overleven in de stad van de NSB, auteur Jan Willem Regenhardt, Uitgeverij Bas Lubberhuizen (ISBN 90 76314 926).

Cees Biezeveld.

Waar blijft het boek?

Die vraag wordt de laatste tijd nog al eens door de achterban van de stichting gesteld. Er is veel belangstelling voor. Het lijkt daarom goed om nog eens een paar dingen daarover te berichten.

Eind 1999, rondom alle aandacht voor het behoud van de muur met de muurschilderingen, schoten de gemeenten Leusden en Amersfoort te hulp. Er kwam geld voor de restauratie en een nieuw gebouw, er kwam een expositie voor de schooljeugd in het plaatselijk museum, betere bewegwijzering enz. De gemeente Amersfoort wilde de hernieuwde aandacht voor de geschiedenis van Kamp Amersfoort onderstrepen met een wetenschappelijk onderzoek naar dat kamp, waarvan de weerslag opgenomen zou worden in een

vervolg "Waar blijft het boek?"

algemeen leesbaar boek (monografie). Doorslaggevend voor de uitvoering zou een subsidie moeten zijn, want de gemeente Amersfoort kon alle kosten niet alleen opbrengen. In het voorjaar van 2000 besloot mw. dr. E.Borst-Eilers, minister van VW(elzijn)S tweederde van de onderzoekskosten te subsidiëren. Het onderzoek zelf werd opgedragen aan het NIOD (Nederlands Instituut voor Oorlog Documentatie) te Amsterdam, als onderzoekster werd aangewezen mw. dr. G. von Frijtag Drabbe-Künzel (ondanks de Duitse klank in haar naam zo Nederlands als het maar zijn kan).

De stichting is pas in 2000 opgericht maar toch al snel betrokken bij dit onderzoek. Er zijn veel informaties uitgewisseld, nuttige contacten gelegd. Omdat er niet ergens één archief is dat onderzocht kon worden, moesten tal van locaties aangedaan worden die allemaal eigen randvoorwaarden hadden. Dit onderzoekswerk is tijdrovend, vooral als je je best doet bepaalde zaken echt uit te diepen omdat er nog nooit duidelijkheid over kwam. Anderzijds ontdek je soms onverwacht interessante dingen die extra tijd opeisen. De twee jaar die aanvankelijk voor het project uitgetrokken waren, zetten al snel grote druk op het geheel. Er moest ook nog een boek geschreven worden!

Er is een begeleidingscommissie ingesteld, waarin ook de stichting met meerdere bestuursleden is vertegenwoordigd. Er wordt druk geschreven aan het boek. Aan kwaliteit wordt meer waarde gehecht dan aan afraffelen. Daarom is enig geduld nodig. Inmiddels is het wel duidelijk dat rondom de komende herdenking in april 2003 het boek zal worden gepresenteerd. Binnenkort wordt u daarover afzonderlijk geïnformeerd.

NIEUW GEBOUW:

Het bestuur is ook volop bezig met de voorbereiding van de bouw van een eigen informatie & documentatiecentrum, een gebouw waarin ook de stichting zelfstandig verder zal kunnen gaan, los van de politieschool. Iedereen die met de situatie goed bekend is zal beseffen dat er niet zomaar een gebouw kan worden neergezet. Er zal ernstig rekening moeten worden gehouden met het karakter van het gebied van het Nationaal Monument en de gedenkplaats.

Voor de vereiste vergunningen en toestemming heeft het bestuur al heel wat overleg gehad met de verantwoordelijke instanties, met name met de gemeente Leusden en de eigenaar der gronden, het landgoed. Allerlei procedures zijn al afgerond of lopen nog. Een ontwerp van een passend, functioneel maar toch ook bescheiden en sober gebouw wordt thans in detail uitgewerkt. In aansluiting op de verbetering van het landschap zou dit de bekroning op de herstelde herinnering aan Kamp Amersfoort moeten vormen.

Voor dit bouwproject is geld nodig, op dit moment geschat € 1.160.000,- Het bestuur zal aan de Staatssecretaris van VWS vragen hiervoor een belangrijke subsidie te verstrekken. Daarnaast gaat het bestuur er van uit dat de stichting met de eigen achterban ook een behoorlijke bijdrage moet kunnen opbrengen. Daarom: wie helpt mee dit doel te bereiken?

Giften, subsidies, sponsorbedragen, bijdragen met welke naam ook zijn welkom.
Ons bankgironummer is onveranderd

96.95.81.599
t.n.v. Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort.

Voor bijdragen aan het "bouwfonds" graag vermelden: "**Bouwfonds**".

Kamp Amsvorde

Kamp Amersfoort

UW GIFTEN, WAT DOEN WE ER MEE?

Financiën

Veel mensen maken van tijd tot tijd giften over. Als stichting hebben we geen leden, maar veel betrokkenen in onze achterban voelen zich dat als het ware wel en maken voor hun gevoel een jaarlijkse contributie, een bijdrage over. Op zeker moment vroeg iemand eens: "Wat doen jullie daar nu mee?". Voor het bestuur een overigens terechte vraag.

Alle giften in de vorm van financiën worden immer geregistreerd. Iedere gever krijgt daarvoor een bedankje in de vorm van een van tijd tot tijd wisselende kaart. Een enkeling heeft aangegeven dat bedankkaartje niet te willen ontvangen, dan laten we het weg. Alle inkomsten en uitgaven worden aan het einde van het jaar gecontroleerd door een gerenommeerd accountantsbureau. De stichting krijgt ook bijdragen van de Staatssecretaris van WVS. Het ministerie verlangt een accountantsrapport. Ook enkele fondsen verlangen dat als ze een bijdrage verlenen.

Hoewel veel kosten worden gesubsidieerd blijven er nog altijd posten over die door de stichting zelf worden gedragen. Zo kreeg de stichting de vraag voor ouderen een bank te plaatsen bij het monument omdat de afstand te ver werd in één keer. Bij het ontwikkelen van plannen wordt een inschatting van kosten gemaakt. Soms zijn er tegenvallers te incasseren. Bij de ontwikkeling van de structuurvisie was dat bijvoorbeeld het geval. Dan moet de giftenpot bijspringen om het zo te zeggen. Dit jaar was er een grote herdenking. Voor die plechtigheid is een bijdrage toegekend door het SFMO en werd van een sponsor een bedrag verkregen. De stichting heeft uiteindelijk toch het grootste deel van de kosten zelf gedragen. Een speciale gift werd voor een speciaal doel gebruikt: de heruitgave van het gedicht "De Appelweg", waarvan ook een exemplaar tijdens de herdenking aan de deelnemers daarvan werd uitgereikt. Voor het archief / bibliotheek worden ook boeken gekocht die daarin een plaats verdienen. Soms worden unieke voorwerpen te koop aangeboden. Als het niet anders kan gaan we er op in, hoewel we dat liever niet doen. Bij een ontwerp van het monument (op een veiling aanwezig) hebben we dat wel gedaan.

Tot slot van de financiën: de stichting is in 2000 letterlijk met niets begonnen. Om te kunnen werken heeft een stichting als de onze toch iets van reserves nodig. Bij de restauratie van het beeld van het monument bijvoorbeeld kon er alleen snel gewerkt worden omdat de stichting de eerste kosten heeft voorgeschoten, in afwachting van subsidies.

Boeken & archiefmateriaal:

Via het kantoor krijgt de stichting nog wel eens foto's, documenten of boeken aangeboden. Uitgangspunt is dat deze zorgvuldig worden bewaard in het archief / bibliotheek. Als u iets heeft dat waardevol kan zijn en u wilt het afstaan (of laten kopiëren), stuur het dan naar het kantoor of maak een afspraak om eens op bezoek te komen en het persoonlijk af te geven. Iedere gift wordt altijd schriftelijk bevestigd. Bij documenten, persoonlijke gegevens, dagboeken enz. willen we graag de afspraak of iets openbaar mag zijn of liever niet. Als iets openbaar is, mag het in de leeszaal worden gelezen. Als iets " niet openbaar " is, krijgen willekeurige belangstellenden het niet te zien.
Inmiddels is er al veel materiaal bij het archief ingeleverd waar het door onze vaste medewerkster zorgvuldig wordt behandeld en bewaard. Er is ook al een flink aantal boeken opgenomen in de bibliotheek. Verder zijn er geluidsbanden en beeldmateriaal gedeponeerd in het archief. Ook de fotocollectie groeit. Aanvulling is altijd welkom. Bent u op zoek naar gegevens, wilt u wat inzien? Maak tevoren een afspraak. Dan kan het voor u worden klaargelegd. Om misverstanden te voorkomen: er wordt niet uitgeleend.

Voorwerpen:

Soms krijgt de stichting voorwerpen met betrekking tot het Kamp Amersfoort aangeboden. Er is geringe ruimte voor expositie. Als het eigen gebouw er komt, iets meer. Van Kamp Amersfoort is weinig officieel bewaard gebleven. Toch moeten er verspreid bij mensen nog allerlei voorwerpen zijn. We horen er soms over praten. Denk eens na over een gift of bruikleen. Laat nimmer iets verloren gaan.

Luchtfoto Kamp Amersfoort d.d. 1943

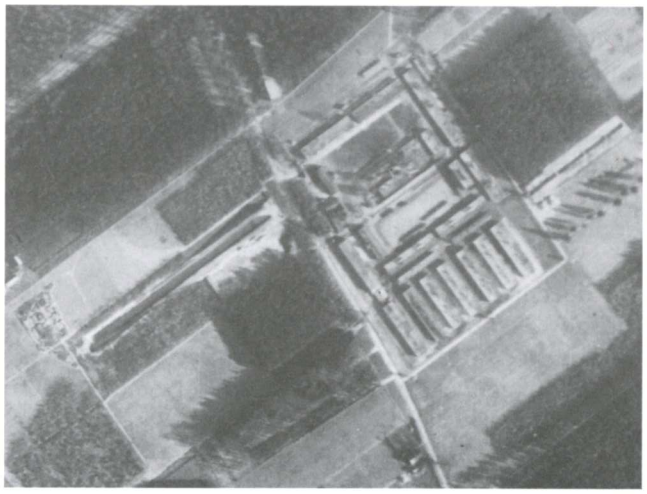

NIEUWE PLANNEN VOOR KAMP AMERSFOORT!

Het Nationaal Monument Kamp Amersfoort en de in 1995 aangelegde gedenkplaats mogen dan lange tijd onbekend zijn gebleven, de laatste tijd wordt er alles aan gedaan om dat te veranderen. In 2000 werd het laatste stuk muur met de muurschilderingen die een gevangene ooit moest maken gerestaureerd, waarbij er tevens een klein gebouw met minimale bezoekersfaciliteiten werd gerealiseerd. In dat jaar werd ook de stichting opgericht.

In hetzelfde jaar 2000 heeft de landelijke politiek uitgesproken: het Nationaal Monument Kamp Amersfoort en de gedenkplaats hadden ooit en hebben nu weer nationale betekenis en kunnen door de regering worden ondersteund. In verband daarmede is de stichting begonnen om te inventariseren wat er allemaal was en wie nu wat in eigendom had of beheerde. Vervolgens is er opdracht gegeven om voor het hele (gewenste) gebied en alle nog aanwezige restanten en objecten een structuurplan te ontwerpen, om zo deelplannen te ontwikkelen voor het verder herstellen en waardiger maken van de herinnering aan het PDA.
De minister van WVS subsidieerde dit project, maar de praktisch hogere kosten werden door de stichting opgebracht.

Een eerste aanzet werd gevormd door een afwerking van de gedenkplaats (in 1995 en 2000 door geldgebrek niet af) en uitbreiding daarvan, gekoppeld aan een gedeeltelijke herinrichting. Voor de uitbreiding werd na onderhandeling met de politieschool (die het kampterrein nog steeds gebruikt) medewerking verkregen. Het is uiteindelijk de bedoeling dat de gedenkplaats zelfstandig wordt, los van de politieschool. Bij de politieschool moest wel een ringweg worden omgelegd en een geheel nieuwe entree worden gemaakt. De minister van WVS subsidieerde dit project dat daardoor snel kon worden uitgevoerd. Op 19 april 2002 al kon tijdens de herdenking de heropening van de gedenkplaats plaatsvinden, al was minister mw. dr. E.Borst-Eilers door politieke ontwikkelingen zelf verhinderd.

Na de herdenkingen van mei 2002 is het nog altijd indrukwekkende beeld "Gevangene voor het vuurpeloton" (De Stenen Man) van beeldhouwer Frits Sieger geheel gelicht, afgevoerd en in restauratie/conservering gegeven. De invloeden van de jaren, het weer en beschadigingen maakten dat er iets moest gebeuren om dit beeld voor jongere generaties te bewaren. Ook dit dure project werd door de minister van WVS gesubsidieerd.

Op dit moment bereidt het bestuur van de stichting een verbetering en herindeling van het omringende landschap voor, waarbij de voormalige schietbaan wordt gerestaureerd en beter afgezet, de omgeving van het beeld wordt gerevitaliseerd en de omgeving van het voormalige lijkenhuisje waardiger wordt gemaakt. Om de losmaking van de politieschool verder gestalte te geven wordt er een eigen parkeerplaats aangelegd, waarbij de grond van het monument, volgens de tekst van de daar aanwezige steen "geheiligde grond", autovrij zal worden gemaakt om minder uit te nodigen tot het uitlaten van honden of het uitvoeren van trim- en andere activiteiten. Tot slot hoopt de stichting in 2003 een bescheiden bezoekers- en informatiecentrum te kunnen gaan bouwen tussen de gedenkplaats en het monument. Dat is dringend nodig. Voor het werk aan het landschap, de aanleg van de parkeerplaats en het omleggen van leidingstraten heeft de Staatssecretaris van VWS, mw. drs. C. Ross-van Dorp, een forse subsidie toegekend. De voorbereidingen voor dit werk zijn in volle gang. De uitvoering zal nog in 2002 ter hand worden genomen!

Informatiebulletin

© Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort
opgericht 28 maart 2000

Overname van artikelen of gedeelten daarvan wordt op prijs gesteld, wel graag met bronvermelding.

Appelweg 1, 3832 RK Leusden
Tel. 033-4628000

Bankrekening: 96 95 81 599
Register KvK: 32079321

Informatiebulletin no. 4 heeft bijdragen van voorzitter A. Schreuder, R. Reiding en C. Biezeveld.

Op zaterdag 19 april 2003 om 11.30 uur zal worden herdacht dat op 19 april 1945 KAMP AMERSFOORT werd overgedragen aan het RODE KRUIS. Het gerestaureerde beeld zal dan weer op zijn plaats zijn.

Printed by: Scanmail B.V., Amersfoort